

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

П О С Т А Н О В А
від 24 червня 2006 р. N 879
Київ

Про затвердження Стратегії демографічного
розвитку в період до 2015 року

Кабінет Міністрів України п о с т а н о в л я є:

1. Затвердити Стратегію демографічного розвитку в період до 2015 року, що додається.

2. Визнати таким, що втратило чинність, розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2004 р. N 724 ([724-2004-р](#)) "Про схвалення Концепції демографічного розвитку на 2005-2015 роки" (Офіційний вісник України, 2004 р., N 41, ст. 2719).

3. Міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям подати у двомісячний строк Міністерству у справах сім'ї, молоді та спорту пропозиції щодо реалізації затвердженої цієї постановою Стратегії для узагальнення і подання протягом місяця Кабінетові Міністрів України плану відповідних заходів.

Прем'єр-міністр України

Ю.ЄХАНУРОВ

Інд. 28

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 24 червня 2006 р. N 879

СТРАТЕГІЯ
демографічного розвитку в період до 2015 року

Загальна частина

Програмою дій Міжнародної конференції з питань народонаселення і розвитку (Каїр, 1994) підкреслено необхідність створення внутрішніх державних інституціональних механізмів і сприятливого середовища у суспільстві для забезпечення дії факторів, що впливають на подолання демографічної кризи. Демографічний розвиток має стати одним з основних пріоритетів державної політики.

На сьогодні демографічна ситуація в Україні перебуває у кризовому стані, ознаками чого є низький рівень народжуваності, зниження тривалості життя (68,2 року); підвищення вірогідності смертності чоловіків у працездатному віці (близько 38 відсотків); висока порівняно з розвинутими державами смертність немовлят і дітей віком до 5 років, а також постійний масштабний міграційний вплив молоді, що негативно позначається як на чисельності та статеві-віковому складі населення, так і на народжуваності.

Депопуляційні процеси потребують посилення уваги до таких факторів, як підвищення середньої тривалості життя, поліпшення стану здоров'я, підвищення рівня життя, сприяння відновленню в українському суспільстві сімейних цінностей, зокрема бажання мати та виховувати дітей.

Подолання кризи і досягнення сталого демографічного розвитку, нормалізація відтворення населення є тривалим і складним процесом. При цьому вихід із ситуації, що склалася, полягає не стільки в подоланні депопуляції, скільки у підвищенні якості життя населення, збереженні та відтворенні його життєвого і трудового потенціалу.

Проблеми демографічного розвитку

Основними проблемами демографічного розвитку є формування та розвиток сім'ї, зміни шлюбно-сімейної ситуації, зниження народжуваності, погіршення стану здоров'я населення, проблеми його старіння, значна диференціація рівня демографічного розвитку регіонів, а також проблеми регулювання міграційних процесів.

Несприятлива демографічна ситуація в Україні пов'язана із загостренням проблем функціонування сім'ї як осередку відтворення населення, зниженням її демографічного потенціалу.

Поглибилася деформація шлюбно-сімейних процесів, започаткованих ще у 60-х роках минулого століття. Поширилися такі явища, як відкладання шлюбів і народження дітей, безшлюбне материнство та соціальне сирітство (покинуті батьками діти), зменшилася кількість зареєстрованих шлюбів, збільшилася кількість розлучень.

Спостерігається масове поширення бездітності та одностатевості - дві третини сімей мають лише одну дитину.

Загострюються проблеми утримання і виховання дітей у сім'ях, передусім молодих, багатодітних та неповних, з несприятливим морально-психологічним мікрокліматом.

Основною причиною загострення демографічної кризи є зниження до критичного рівня народжуваності, зумовлене цілим рядом причин - економічних, соціальних, психологічних, біологічних. Це насамперед зміни в соціальному статусі жінки - розширення сфери її позасімейних інтересів, підвищення рівня освіти та зайнятості. Багаторазове зниження дитячої смертності зробило неактуальним народження багатьох дітей як основи родинного благополуччя та гарантії забезпечення батьків у старості.

Глобальна тенденція зниження народжуваності посилилася в Україні у зв'язку з економічною кризою, різким зниженням доходів населення, невпевненістю їх у майбутньому. Крім того, утворився значний розрив між низьким рівнем життя населення та високими європейськими життєвими стандартами. Вкрай негативно на рівні народжуваності позначилися руйнування системи дошкільного та позашкільного виховання, незадовільний стан репродуктивного здоров'я населення, і насамперед жінок, значна частина яких працює у шкідливих умовах.

Переважно через низьку народжуваність Україна за період 1993-2005 роки утратила понад 4 млн. населення.

Кризовий стан генеративної активності населення даватиметься ознаки протягом життя кількох поколінь, і не лише в сім'ї, а й в усьому суспільстві. Тобто у майбутньому спостерігатиметься хвилеподібна динаміка зміни чисельності населення і його вікових контингентів, що може стати істотною перешкодою на шляху до сталого розвитку України.

Загальний рівень захворюваності населення значною мірою підвищився протягом останніх 90 років. Якщо, за даними переписів населення, протягом 1979-1989 років поширеність захворювань збільшилася на 16,3 відсотка, то за період з 1989 по 2001 рік - на 40,4 відсотка.

Спостерігається погіршення репродуктивного здоров'я населення. Так, майже 68 відсотків пологів проходить з ускладненнями. За даними обстежень, питома вага безплідних становить близько 7 відсотків жінок дітородного віку, тобто майже 870 тис. подружніх пар не мають дітей через захворювання жінок.

Викликає занепокоєння істотне відставання України від розвинутих європейських країн за показником очікуваної тривалості

життя. За даними ВООЗ, у 2002 році це відставання становило 5,5 відсотка відповідних показників країн Центральної та Східної Європи і 10,9 - країн ЄС. Надлишкова передчасна смертність (у віці до 65 років) зумовлює втрату майже 11 років загальної тривалості життя, що на три роки більше, ніж у країнах Центральної та Східної Європи, і на шість років - ніж у країнах ЄС. Різниця у тривалості життя чоловіків і жінок в Україні перевищує 11 років, тоді як в економічно розвинутих країнах цей показник становить п'ять-шість років. Ризик смерті для чоловіків у віці 20-24 роки у 3,3 раза перевищує ризик для жінок, а ймовірність смерті у працездатному віці для чоловіка досягає 37 відсотків.

Основними складовими незворотних демографічних втрат є високий рівень смертності дітей віком до 1 року та чоловіків працездатного віку (через надмірну смертність від хвороб системи кровообігу та внаслідок дії зовнішніх факторів). Цей показник є одним з найвищих у Європі.

Причинами втрати здоров'я, зростання смертності та зниження очікуваної тривалості життя є низький рівень і несприятливі умови життєдіяльності значної частини населення, низька ефективність існуючої системи охорони здоров'я, поширеність шкідливих звичок та нехтування нормами здорового способу життя.

Демографічне старіння, яке є невід'ємною частиною демографічного розвитку, зафіксовано в Україні у середині ХХ століття - за період між переписами 1959 і 2001 років частка осіб у віці 60 років і старше зросла з 10,5 до 21,4 відсотка. У сучасних умовах особливостями цього процесу є, зокрема старіння виключно через зниження народжуваності, а не внаслідок підвищення тривалості життя в старших вікових групах, різка нерівномірність старіння за типами населених пунктів (за даними перепису 2001 року, частка осіб у віці 60 років і старше в містах становила 19,1, а у сільській місцевості - 26,1 відсотка) та за статтю (на 100 жінок віком 60 років і старше припадає 56 чоловіків, у тому числі в містах - 59, у селах - 54).

Збільшення частки осіб пенсійного віку призводить до збільшення обсягів споживання суспільних ресурсів на соціальне забезпечення в старості. В умовах обмеженості таких ресурсів поширюється бідність та поглиблюється соціальна нерівність за віком. Бідність населення похилого віку зумовлює посилення тиску осіб пенсійного віку на ринок праці та додаткові матеріальні обов'язки працездатного населення.

Збільшення частки осіб похилого віку формує специфічні потреби у товарах і послугах, житлі, медичному та соціальному обслуговуванні.

Зміни у співвідношенні поколінь впливають на відносини у сім'ї та суспільстві, зокрема загострюють антагонізм між молоддю та особами похилого віку, платниками податків і пенсіонерами.

Міжрегіональна диференціація демографічної ситуації зумовлена комплексним впливом різноманітних природно-географічних, історичних, економічних, політичних факторів, зокрема таких, як ступінь розвитку господарської та соціальної інфраструктури, структура виробництва, рівень та якість життя населення, специфіка ринків праці, особливості способу життя сільського та міського населення, насамперед у мегаполісах, динаміка міграційних процесів, тенденції урбанізації, екологічна ситуація, культурно-історичні традиції.

Протягом трансформаційного періоду міграційні процеси зазнали істотних змін. Унаслідок розпаду Радянського Союзу, поглиблення економічної кризи, зниження рівня життя населення значно знизився рівень міграційної мобільності (стаціонарної міграції). Після значного збільшення у 1991-1992 роках до найбільшого за повоєнні часи рівня (+5,5 проміле) міграційний приріст різко зменшився.

Із зменшенням інтенсивності стаціонарної міграції значного поширення набули зовнішня трудова міграція, рух біженців і транзит нелегальних мігрантів.

Низький рівень оплати праці, безробіття перетворюють трудову міграцію на основний засіб забезпечення прийняттого рівня життя значної частини населення країни. Більшість громадян України у країнах-реципієнтах приховує свої справжні наміри і, по суті, перебуває там на нелегальному становищі. Наслідком цього стає їх соціальна незахищеність, залежність від роботодавців і посередників.

Тривалість перебування на роботі за кордоном становить, як правило, від двох тижнів до кількох років, у середньому - близько 6 місяців. Таким чином, пропонування робочої сили громадянами України за межами держави становить 5 відсотків її загальної кількості.

Основною тенденцією внутрішнього обміну населенням є переміщення осіб до столиці України. Починаючи з 1995 року Київ є єдиним регіоном України, де спостерігається стабільне додатне, зростаюче сальдо міграції; на Київ припадає майже дві третини загального обсягу міграційних втрат регіонів-реципієнтів.

Мета і основні завдання Стратегії

Метою Стратегії є поліпшення якісних характеристик рівня життя населення та гармонізація процесів його відтворення на основі відродження духовності української нації та національних

традицій, відновлення сімейних цінностей, забезпечення морального здоров'я сім'ї, виховання свідомого батьківства та запобігання соціальному сирітству.

Основні завдання Стратегії:

підвищення рівня народжуваності та розвиток сім'ї;

поліпшення здоров'я, зниження рівня смертності та збільшення тривалості життя населення;

регулювання міграційних процесів;

подолання негативних наслідків старіння населення;

демографічний розвиток регіонів.

Підвищення рівня народжуваності та розвиток сім'ї

У роботі з підвищення рівня народжуваності та розвитку сім'ї пріоритетними напрямками є:

формування сприятливого соціально-психологічного клімату у суспільстві для утворення сім'ї та позитивної налаштованості громадян на сімейні цінності;

зміцнення шлюбу, запобігання його розірванню, зниження рівня розлучень;

збереження традицій багатодітності там, де вони ще існують, та формування у батьків настанов на дводітну родину;

активна пропаганда через засоби масової інформації сімейних цінностей, свідомого ставлення до сімейних обов'язків;

створення економічних передумов для задоволення потреби сім'ї в дітях, поліпшення якості життя сімей;

сприяння та підтримка виховної функції сім'ї;

сприяння формуванню у суспільстві середнього класу як основи матеріального благополуччя сім'ї, зокрема шляхом розвитку малого підприємництва, та удосконаленню системи оплати праці;

вдосконалення реалізації житлової політики з метою посилення її демографічної спрямованості, зокрема розвитку системи молодіжних житлових комплексів та молодіжних житлово-будівельних кооперативів;

оптимізація мережі центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, вдосконалення їх діяльності шляхом запровадження нових ефективних форм роботи;

вдосконалення мережі культурних і консультаційних закладів з метою створення умов для спілкування самотніх людей, які мають намір створити сім'ю;

поетапне наближення розміру щомісячної допомоги по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку до рівня прожиткового мінімуму, а також подальше його збільшення з диференціацією за доходами сім'ї;

збільшення розміру одноразової допомоги при народженні кожної наступної дитини;

удосконалення механізму надання адресної допомоги малозабезпеченим сім'ям з дітьми;

запровадження нових форм та методів статевого виховання дітей та молоді, формування у них навичок здорового способу життя;

проведення у навчальних закладах інформаційно-просвітницької роботи з батьками з питань виховання дітей;

упорядкування мережі дошкільних навчальних закладів, запровадження новітніх форм організації навчального процесу, підвищення якості освітніх послуг;

посилення соціального захисту бездоглядних та безпритульних дітей, створення умов для повноцінного їх розвитку;

розвиток сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

соціальна адаптація дітей, які перебувають у важкій життєвій ситуації;

впровадження новітніх форм та методів профілактики дитячої інвалідності;

удосконалення системи оздоровлення дітей на базі санаторіїв, профілакторіїв, дитячих оздоровчих закладів тощо;

забезпечення дітей у навчальних закладах екологічно чистими продуктами харчування та якісною питною водою;

соціальне супроводження і підтримка сімей, в яких виховуються ВІЛ-інфіковані діти.

Поліпшення здоров'я, зниження рівня смертності та збільшення тривалості життя населення

Для поліпшення здоров'я, зниження рівня смертності та збільшення тривалості життя необхідно:

створити умови для забезпечення доступу широких верств населення до засобів збереження та поліпшення здоров'я, якісного медичного та санаторно-курортного обслуговування;

формувати суспільну налаштованість на здоровий спосіб життя, особистісну мотивацію до збереження та поліпшення здоров'я;

формувати у населення світоглядні принципи свідомого самозбереження як суспільно бажаної етичної норми;

створити безпечне для життя і здоров'я довкілля;

поліпшити якість платних медичних послуг;

посилити боротьбу з наркоманією та проституцією;

сприяти розвитку масової фізичної культури та спорту, зокрема розширити доступ дітей і підлітків до фізкультурно-спортивних і оздоровчих закладів, підліткових клубів за місцем проживання з метою створення належних умов для зміцнення їх фізичного та психічного здоров'я;

забезпечити належне гігієнічне виховання і навчання громадян;

реформувати систему охорони здоров'я з метою підвищення її ефективності та поетапного збільшення обсягу фінансування;

запровадити загальнообов'язкове державне медичне страхування;

забезпечити розвиток профілактичного та реабілітаційного напрямку в системі охорони здоров'я, зокрема розроблення комплексних програм, спрямованих на профілактику найпоширеніших хронічних захворювань, а також тютюнокуріння і зловживання алкоголем;

удосконалити порядок акредитації закладів охорони здоров'я;

охоплювати дедалі більшу частину населення профілактичними медичними оглядами та підвищити їх якість;

забезпечити заклади охорони здоров'я усіх рівнів сучасним діагностичним обладнанням;

реформувати систему медичної допомоги на користь первинної лікувально-профілактичної допомоги, поліпшити якість стаціонарної та спеціалізованої медичної допомоги;

розробити та забезпечити виконання програм ранньої діагностики та якісного лікування найпоширеніших небезпечних захворювань;

утворити перинатальні центри з відділеннями перинатальної діагностики, реанімації та інтенсивної терапії, виходжування і реабілітації новонароджених на базі діючих закладів охорони здоров'я;

поширити практику надання медико-генетичних консультацій;

впровадити нові методи лікування безпліддя;

створити систему медичного обслуговування сімейними лікарями;

розробити та запровадити механізм участі недержавних організацій та представників громадськості у реформуванні та розвитку системи охорони здоров'я;

зміцнити державні гарантії щодо охорони материнства і дитинства, розвиток медичних технологій, що забезпечують поліпшення репродуктивного здоров'я населення та збереження здоров'я дітей;

створити оптимальну мережу закладів планування сім'ї, забезпечити доступність медичних послуг, спрямованих на збереження репродуктивного здоров'я;

поліпшити якість надання медичної допомоги сільському населенню;

підвищити рівень охоплення населення імунізацією та здійснення лікувально-профілактичних і протиепідемічних заходів;

створити умови праці, що сприяють творчому розвитку працівників, збереженню їх фізичного та психічного здоров'я;

впровадити на виробництві з шкідливими умовами праці новітні технології, які забезпечуватимуть усунення або зменшення їх негативного впливу на здоров'я працівників;

забезпечити координацію роботи органів виконавчої влади і громадських організацій, які здійснюють нагляд за умовами праці;

створити умови для відновлення здоров'я працівників, передусім тих, що зайняті на важких роботах і на роботах з шкідливими і небезпечними умовами праці;

реформувати систему оздоровчих та рекреаційних закладів, забезпечити доступність послуг, що ними надаються, для широких верств населення;

відновити систему медичного та санаторно-курортного обслуговування;

удосконалити структуру і підвищити ефективність здійснення державного санітарно-епідеміологічного нагляду;

привести санітарні норми та нормативи екологічної безпеки у відповідність з міжнародними стандартами, а також посилити контроль за їх дотриманням;

удосконалити механізм відшкодування збитків, викликаних впливом екологічних чинників;

поліпшити стан існуючих та забезпечити будівництво нових доріг, які б відповідали міжнародним стандартам з безпеки дорожнього руху;

посилити контроль за відповідністю транспортних засобів вимогам безпеки, охорони праці та екології;

підвищити рівень безпечності експлуатації об'єктів житлово-комунального призначення, створити умови для безперешкодного доступу до них осіб з обмеженими фізичними можливостями;

посилити державний та громадський контроль за безпекою продукції, забезпечити реалізацію права споживачів на її належну якість, зокрема контроль за безпекою для життя і здоров'я людини продуктів харчування, непродовольчих товарів повсякденного вжитку, ліків тощо;

посилити громадський порядок та боротьбу із злочинністю.

Регулювання міграційних процесів

Регулювання міграційних процесів держава здійснює для уповільнення темпів депопуляції, збереження чисельності та структури населення на рівні, що забезпечує господарське освоєння території, за умови збереження ментальної цілісності української нації.

Стабільно додатний міграційний баланс забезпечується шляхом зменшення кількості осіб, які вибувають на постійне проживання, стимулювання зворотності зовнішніх трудових поїздок та встановлення необхідного рівня прибуття працездатного населення в Україну. При цьому відновлення чисельності населення України на рівні 52 мільйони або стабілізація її на сучасному рівні (близько 47 мільйонів) вимагатиме залучення значної кількості мігрантів (відповідно 500 та 300 тис. осіб щороку), переважно (враховуючи міграційний потенціал східної діаспори та представників раніше депортованих народів) з країн третього світу. Прибуття великої кількості мігрантів призведе до порушення ментальної цілісності населення України та внутрішньої рівноваги суспільства, труднощів взаємоадаптації корінного населення та мігрантів. Разом з тим визнається, що в Україні чисельність населення зменшиться до критичного рівня і, як наслідок, посилиться деформація статево-вікової структури населення.

З метою подолання зазначених негативних тенденцій планується:

скорочення масштабів нелегальної трудової міграції громадян України за кордон;

створення умов для подолання тенденції виїзду висококваліфікованих спеціалістів за кордон на низькокваліфіковані роботи;

посилення боротьби з нелегальною міграцією (насамперед транзиту через територію України нелегальних мігрантів з країн третього світу);

збільшення штатної чисельності працівників МВС, які займаються виявленням та припиненням незаконної діяльності, пов'язаної з посередництвом у працевлаштуванні за кордоном;

сприяння репатріації етнічних українців, представників раніше депортованих народів, які повертаються в Україну;

збільшення можливостей легального працевлаштування громадян України за кордоном та забезпечення їх соціальної захищеності;

поширення практики укладення міжурядових угод про взаємне працевлаштування громадян та їх соціальний захист, зокрема укладення з країнами Азії та Африки угод про працевлаштування за кордоном українських спеціалістів, практики укладення міжурядових угод про взаємне визнання документів про освіту;

збільшення квот для тимчасового працевлаштування громадян України за кордоном.

Запобігання нелегальній трудовій міграції українських громадян за кордон передбачає:

розповсюдження інформації (рекламно-інформаційні буклети, спеціальні телепередачі, цільові випуски газет, спеціальні лекційні заняття у вищих навчальних закладах) щодо міжурядових угод про взаємне працевлаштування громадян та їх соціальний захист, а також можливості отримання трудовими мігрантами - громадянами України допомоги з боку закордонних дипломатичних установ України під час їх перебування за кордоном;

розроблення і виконання програми соціальної та професійної адаптації для громадян України, які повертаються на батьківщину після закінчення строку тимчасового працевлаштування за кордоном, програм підвищення кваліфікації, стимулювання самозайнятості та розвитку малого підприємництва, підвищення кваліфікації та перекваліфікації мігрантів;

здешевлення послуг, які надаються трудовим мігрантам - громадянам України, з переказу коштів в Україну;

створення загальнодержавної бази даних про вільні робочі місця (вакантні посади);

стимулювання розвитку підприємництва, створення нових робочих місць у депресивних регіонах, зокрема в наукоємких галузях, у галузі туризму, а також розвиток транспортної інфраструктури в приміських зонах великих міст;

подолання різких регіональних диспропорцій у рівні життя населення.

Реалізація міграційної політики передбачає:

сприяння репатріації етнічних українців і депортованих народів;

розроблення програми інтеграції біженців в українське суспільство;

продовження роботи з облаштування в Автономній Республіці Крим репатріантів з числа раніше депортованих;

сприяння внутрішній міграції населення з метою забезпечення збалансованого розвитку регіонів;

законодавче врегулювання питання залучення мігрантів з країн третього світу (з щорічним коригуванням залежно від зміни рівня народжуваності та смертності в Україні, ефективності заходів щодо заохочення до репатріації етнічних українців та повернення в

Україну представників депортованих народів) і визначення категорії іммігрантів, яким надаватиметься пріоритет у разі еміграції в Україну (за країнами походження, етнічними, конфесійними, професійно-кваліфікаційними групами);

укладення двосторонніх угод із сусідніми країнами про координацію заходів прикордонних служб, спрямованих на боротьбу з транзитом нелегальних мігрантів.

Подолання негативних наслідків старіння населення

Для адаптації українського суспільства до процесу демографічного старіння населення, забезпечення гармонізації соціальних відносин між представниками різних поколінь передбачається:

формування громадської усвідомленості невідворотності демографічного старіння населення та сприяння його адаптації до цього процесу;

виховання дітей та молоді у дусі поваги до громадян похилого віку та їх заслуг перед суспільством;

виховання почуття відповідальності у дітей за долю літніх батьків, підвищення престижу сім'ї, в якій живуть кілька поколінь;

забезпечення економічного благополуччя осіб похилого віку;

створення умов для реалізації творчого і трудового потенціалу осіб похилого віку;

забезпечення рівного доступу осіб похилого віку до засобів збереження здоров'я та активного дозвілля;

удосконалення системи соціального забезпечення осіб похилого віку;

створення умов для реалізації економічної активності осіб похилого віку;

розроблення та здійснення заходів, спрямованих на підвищення тривалості самостійного незалежного життя осіб похилого віку;

поліпшення координації діяльності міністерств та інших центральних органів виконавчої влади у розв'язанні проблем, пов'язаних із життєдіяльністю осіб похилого віку;

розроблення регіональних та галузевих програм поліпшення соціального захисту осіб похилого віку, насамперед ветеранів праці;

здійснення заходів щодо недопущення незаконного обмеження прав працівників, які досягли пенсійного віку;

налагодження виробництва продуктів харчування, одягу, взуття, предметів особистого користування, спеціальних меблів, предметів побуту, засобів реабілітації, пристосованих для потреб осіб похилого віку;

забезпечення безперешкодного доступу та комфортності перебування осіб похилого віку на об'єктах житлового та громадського призначення;

підвищення якості соціальних послуг, що надаються особам, нездатним до самообслуговування у зв'язку з похилим віком;

вдосконалення мережі територіальних центрів соціального обслуговування пенсіонерів та одиноких непрацездатних громадян (реабілітаційні відділення, відділення денного, тимчасового, стаціонарного перебування) та відділень соціальної допомоги вдома самотнім особам похилого віку;

забезпечення гарантованого рівня та високої якості безоплатної кваліфікованої медичної допомоги, що надається особам похилого віку;

забезпечення доступності сучасних засобів діагностики, профілактики, лікування та реабілітації для осіб похилого віку з незахищених малозабезпечених верств населення;

посилення координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, з питань захисту та забезпечення реалізації прав осіб похилого віку.

Демографічний розвиток регіонів

Пріоритетами Стратегії стосовно демографічного розвитку регіонів є:

забезпечення державних соціальних стандартів та державних соціальних гарантій для населення в усіх регіонах та населених пунктах країни;

забезпечення координації заходів щодо демографічного розвитку на рівні регіонів, визначених у державних цільових програмах, державних і регіональних програмах економічного та соціального розвитку, програмах державного стимулювання розвитку депресивних територій;

проведення соціального діалогу, підтримка регіональних і місцевих ініціатив щодо розв'язання регіональних проблем демографічного розвитку;

зменшення міграційного відпливу населення;

зниження в регіоні рівня смертності, зокрема дитячої;

створення стимулів для заохочення сімей до народження другої дитини.

Умови реалізації Стратегії

Для реалізації Стратегії необхідно продовжити роботу з удосконалення нормативно-правової бази щодо демографічного розвитку. Особлива увага повинна приділятися таким питанням:

законодавче врегулювання проблеми будівництва соціального житла, зокрема для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

внесення змін до законодавства про працю щодо можливості для жінок, які мають дітей, обирати зручний для них графік роботи;

посилення державних гарантій щодо забезпечення охорони материнства і дитинства;

створення законодавчої бази з питань загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування;

адаптація вітчизняного законодавства про охорону праці, охорону навколишнього природного середовища, охорону здоров'я до відповідного законодавства ЄС;

внесення змін до Законів України "Про імміграцію" ([2491-14](#)) та "Про громадянство України" ([2235-14](#)) відповідно до завдань цієї Стратегії;

нормативно-правове забезпечення введення другого (накопичувального) рівня державного пенсійного страхування;

підготовка нової редакції Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" ([3551-12](#));

удосконалення механізму колективно-договірного регулювання соціально-трудоких відносин з урахуванням особливостей демографічного розвитку регіону;

удосконалення нормативно-правового забезпечення з питань:

кредитування житлового будівництва та надання кредитів для здобуття освіти;

діяльності закладів первинної лікувально-профілактичної допомоги, що працюють на засадах сімейної медицини, сімейних лікарів;

соціального захисту сімей з дітьми, зокрема сімей з усиновленими дітьми, а також законодавства щодо усиновлення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, розвитку сімейних форм виховання;

охорони здоров'я в частині посилення захисту прав пацієнтів з урахуванням відповідного міжнародного досвіду та надання платних медичних послуг;

пенсійного забезпечення на засадах соціальної справедливості з урахуванням страхового стажу та суми сплачених страхових внесків;

бюджету, зокрема порядку перерахування дотацій вирівнювання та субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам, міжбюджетних трансфертів, внесення змін до Формули розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів (дотацій вирівнювання та коштів, що передаються до державного бюджету) між державним бюджетом та місцевими бюджетами ([1195-2001-п](#)) з метою виконання регіональних програм демографічного розвитку;

працевлаштування громадян України за кордоном.